

İÜ Rektörü ve ÜHB Platformu Başkanı Prof. Dr. Yunus Söylet: Bu ülkenin akademisyenleri beyinlerini, gönüllerini, birikimlerini bir araya getirmeli

SD

Prof. Dr. Yunus Söylet, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü ve YÖK Üyeliği dışında Üniversite Hastaneleri Birliği Platformu'nun da başkanlığını yürütüyor. Prof. Söylet ile birliğin kuruluş çalışmalarını, bugününü ve İÜ hasta-

neleri özelinde üniversite hastanelerinin sorunlarını konuştuk.

Üniversite Hastaneleri Birliği'ni nasıl bir araya getirerek kuruluşunu sağladınız. Buna başlarken fikriniz neydi?

Demokrasinin en önemli unsurlarından biri de lobicilik faaliyetleridir.

Türkiye'de özel hastanelerin polikliniklerin, özel dal merkezlerinin ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı sağlık kuruluşlarının lobicilik faaliyetlerini yapabilecekleri karar verici bir mekanizma var ancak bu üniversite hastaneleri için çok geçerli değildi. Üniversite hastanelerinin de kendi sorunları için tek tek rektörlerin temsilinde temsil

İstanbul Üniversitesi Rektörü, Üniversite Hastaneleri Birliği Platformu Başkanı Prof. Dr. Yunus Söylet

edilmeye ve sorunlarını savunmaya çalıştıklarını ve bu ortamda nispeten lobicilik açısından güçsüz kaldıklarını da görünce böyle bir çatının doğru olacağını düşündük. Sebeplerden bir tanesi, güçlü bir lobiye sahip olmaktı.

İkincisi sağlıkta büyük bir dönüşüm oldu. Türkiye de Sağlık Bakanlığı'nın etkisi altındaki alanda çok ciddi değişiklikler oldu. Türkiye adına da memnuniyet verici gelişmeler ve değişimler oldu. Bunu görmek gerekiyor. Her ne kadar Sağlık Bakanlığı hem karar verici noktada olup hem de bu kadar hastanenin sahibi olsa da ve bunu doğru bulmasak da kendileri de aslında bu alanda çok önemli ve karar verici roldeler. Sonuçta bu piyasanın en güçlü aktörü de olsalar üniversite hastanelerinin de ciddi bilgi ve deneyim birikimleri var. Üniversiteler, sağlık ve hastane yönetimi biliminin üretildiği ve bu meslekteki insanların da yetiştirildiği yerler. Bilim, eğitim ve uygulama olarak sağlık alanında çok önemli bir konumdadır. Bu nedenle üniversite hastanelerinin ortak akıl üretebilecekleri bir ortamın Türkiye sağlık alanına çok ciddi bir katkısı olduğunu da düşündük.

Bir yılı aşkın bir süredir İstanbul Üniversitesi rektörsünüz, yanı sıra YÖK üyesisiniz. Bu arada bir de Üniversite Hastaneleri Birliği Platformu oluştu. Platformun oluşumuna sizin katkınız ne oranda oldu, size en büyük destek nerelerden geldi?

Bu fikirle ortaya çıktığımızda gerek tıp fakültesi ve hastanesi olan üniversitelerin çok değerli rektörleri, gerek YÖK sağlık bürokrasisi, gerekse de siyasi erkte bu konuyu konuşma fırsatı bulduğum herkesten olumlu tepki aldığımı söyleyebilirim. Örneğin siyasi erkin ilk tepkisi, "Nihayet ortak bir muhatap bulacağız" şeklinde oldu. Aslında bu platform, biraz da karşılıklı bir ihtiyaçtan doğdu. Benim için önemli olan bir konuyu daha burada gündeme getirmenin doğru olduğuna inanıyorum: Sırf başka türlü düşünüyoruz, farklı siyasi fikre sahibiz diye bazen doğru olduğunu içimizde kabul ettiğimiz bir takım konulara bile muhalefet edebilen bir yapımız var. Akdenizli olmamızın, fazla sıcakkanlı olmamızın da etkisidir diyebiliriz ama bu bize çok fazla enerji kaybettiriyor. İkincisi birlikte çalışma, ekip ruhu oluşturma, farklılıkları bir araya getirip bir zenginlik haline dönüştürme, koalisyon kurma gibi demokrasinin aslında çok önemli kültürleri noktasında bazı sorunlarımız var. Üniversite Hastaneleri Birliği benim bir başka hayalimin de gerçekleşmesini sağladı, o da tam da böyle farklı düşünen insanların aynı

hedefler için, üniversitelerin hedefleri için bir araya gelip birlikte fikir üretmeleri ve bu platform şeklinde başlayan bu hareketin bütün bu konuya gönül veren rektörlerimizin katkısıyla hızla dernekleşmesi. Doğrusu ben bunu da ülkedeki bir çekirdek ülke ve gerçekten entelektüel insanlardan ve bu ülkenin akademisyenlerinden, en üst düzey yönetim görevini ifa eden akademisyenlerinden oluşan bu elit grubun kafa kafaya verip anlaşmaları ve bir konuda bütün farklılıklarını bir kenara bırakıp ülke ve kurumlarının hayrına; beyinlerini, gönüllerini, sevgilerini, birikimlerini bir araya getirmelerini çok önemsiyorum. Bu yüzden de bu topluluk beni çok mutlu ediyor.

"Diyalogla birçok şeyin çözülebileceği bir süreç başladı"

Bu platform oluşturulurken nasıl bir süreç yaşandı? Ardından dernekleşme aşamasına gelirken nerelerde toplandınız, kaç kez toplantı yaptınız, ne gibi temaslarda bulundunuz?

İlk toplantı yaklaşık on ay önce İstanbul'da gerçekleştirildi. İkinci toplantıyı Hacettepe Üniversitesi'nin misafirperverliği sayesinde Ankara'da yaptık. Üçüncü toplantı Gaziantep Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Gaziantep'te gerçekleştirildi. Dördüncü toplantı da geçtiğimiz ay yine Ege Üniversitesi'nin ev sahipliğinde İzmir'de gerçekleştirildi. Şu ana kadar dört toplantı yaptık. İlk üç toplantı platform kimliği ile düzenlendi. Son toplantı da yine aynı kimlikle toplantıya gittik ama toplantının bitiminde artık dernekleştik.

Yaptığımız temaslara iki grupta inceleyebiliriz: Birincisi, platformun icra kurulu olarak seçtiği; Hacettepe, Ege, Ondokuzmayıs, Gaziantep ve İstanbul üniversitelerinin rektörleri olarak katıldığımız toplantılar. Bu toplantılar iki kez gerçekleşti ve ikisine de ekonomi ve sağlık ekonomisi ile ilgili olan tüm bakanlar katıldılar. Örneğin ikinci toplantımıza beş bakanımız katıldılar. İkincisi, konuya teknik anlamda daha fazla hâkim, başhekimlik yapan ya da hastane koordinatörlüğünü yapan Hacettepe'den Mustafa Özmen Hocanın, Gaziantep'ten Levent Elbeyli Hocanın ve İÜ'den Haluk Özseri Hocanın bu platformu temsilen katıldığı, teknokrat diyebileceğimiz düzeydeki bürokratların da katıldıkları birkaç toplantı yapıldı. Bu toplantılarda hem üniversite hastanelerinin sorunları hem de bu sorunların ortak çözüm yolları konusunda gerçekten işe yarayan, iki taraflı daha fazla bilgilenen-

meyi, sorunlarımıza karşılıklı yaklaşım vakıf olmayı sağlayan görüşmeler gerçekleşti.

Aklınıza gelen bu toplantılardan, örneğin beş bakanla yapıldığını söylediğiniz toplantıdan çıkan en önemli karar sizce nedir?

Biliyorsunuz, global bütçeye geçilmesi söz konusuydu. Global bütçe uygulamasında tek bir çıktı olarak söylememem de 'Tam Gün Yasası'yla birlikte kaybettiklerimizi kısmen de olsa nasıl geri alabileceğimiz konusu gündeme getirildi. Bunları örneklersek, birincisi üniversite hastanelerinin üniversite hastanesi olarak kalabilmesi yani sıradan hizmet hastanelerine dönüşmemeleri, kendilerine kolay gelen ve para kazandıran işlerin frekansını artırma yoluna gidip esas sorunlu olan problemli olan hastalarla uğraşmalarını bırakmalarını engelleyici düzenlemeler yapılması kararı alındı. Bana göre bu, önemli bir noktaydı. İkincisi Sağlık Bakanlığı'nda yüzde bire düşürülmüş olan, üniversite hastanelerinde yüzde üç olarak kesinti yapılan hazine payının hem Sağlık Bakanlığı hem de üniversite hastanelerinde) 2010'da yüzde üçe, 2011'de yüzde bire düşürülmesi kararı alındı ve uygulama başladı. Her ne kadar bunlar üniversite hastanelerinin 'Tam Gün Yasası'yla oluşacak kayıplarını tam karşılayamasa da, arada yüzde 10-12'lik bir kayıp söz konusu olsa da diyalogla birçok şeyin çözülebileceği bir süreç başladığımızı umut ediyorum.

Bu söyledikleriniz, kamusal karar vericilerin ister teknokrat, ister siyasi düzeyde olsun Üniversite Hastaneleri Birliği'nin taleplerini dinlediğini ve buna yönelik destek olduklarını gösteriyor. Doğru bir izlenim mi bu?

Diyalog kültürünün oluşması açısından atılmış önemli bir adım olmasının yanı sıra sizin de söylediğiniz gibi, problemlerin bir platform tarafından her düzeyde ve doğru bir üslupla aktarılması eminim ki bu diyalogun başlamasında önemli bir etken olmuştur. Üslup meselesi önemli bir meseledir. Aynı ülkede yaşayan ve çıkarları kesinlikle birbirine bağlı olan tüm kurumların ve kişilerin birbirleri ile doğru bir üslupla konuşmaları halinde mutlaka doğru kararlar alınacaktır.

Bu dernekleşme sürecinde şuanda hangi noktadasınız? Yetki aldınız, dernek kuruluyor. Bu derneğin yönetimi beş üniversite rektörü olarak icra kurulu üyeleri ile mi sürececek, yoksa başka bir temsilcisi de var mı?

Bu işi başlatan 5 üniversite rektörü, derneğin de yönetim kurulunda yer aldılar. Ama yönetim kurulumuzu 4 arkadaşımızla daha zenginleştirdik ve yönetim kurulumuz 9 kişi olarak görevine devam edecek.

“Muayenehanesini kapatıp gelen hekimler mali sıkıntımızı büyütecek”

Şuana kadar konuştuğlarımızın dışında başka sorunları da var mı üniversite hastanelerinin?

Türkiye’de üniversite hastanelerinin çok farklı boyutlarda sorunları var. Bir kere bunların hepsi eşdeğer kurumlar değil. Yeni kurulan üniversite hastanelerinin farklı sorunları var, çok büyük hasta kitlelerine hizmet vermeye çalışan eskilerin yerleşmiş, farklı sorunları var. Ben şimdi İstanbul Üniversitesi ve benzeri grubu ele alarak anlatmaya çalışayım: Son yıllarda dikkat çeken nokta, özellikle son 7 yıl içindeki 2002-2009 yılı içinde kamunun sağlık harcamaları içinde üniversitelere yapılan harcama üç kat artarken, Sağlık Bakanlığı’nda bu artış yaklaşık 5 kat, özel sağlık kuruluşlarında da 12 kat olarak gerçekleşti. Yani üniversite hastanelerinin kamunun sağlık harcamalarındaki payı çok yavaş ve diğer iki guruba göre de çok geriden arttı. Bu birincisi.

İkincisi, SUT fiyatları belki ilk ortaya çıktığında, ilk belirlendiğinde daha makul ve hizmete daha karşılık gelen ödemeler olmasına karşın elbette bütçe imkânlarının da etkisiyle ya da imkânsızlıkları nedeniyle oldukça geriledi ve SUT fiyatları en çok da üniversite hastanelerini vurdu. Daha önce de söylediğim gibi, üniversite hastaneleri ülkemizin her yerinden hatta ülke dışından gelen ve üçüncü hatta dördüncü basamak sağlık hizmeti gerektiren hastalara hizmet veren kurumlardır. Dolayısıyla üniversite hastanelerinde daha komplike, daha sorunlu, genel durumları daha problemler bir hasta grubuna hizmet verilir. Bu nedenle küçük bir ilimizdeki hizmet hastanemizde bir hizmet karşılığı belirlenen SUT fiyatının büyük bir ilimizdeki komplike hastalarımızın tedavi edildiği bir üniversite hastanemizde de geçerli olması büyük bir haksızlık. Bu durum üniversite hastanelerimizin mali açıdan çok zayıflamalarına neden oldu.

Saniyoruz bir de öğretim üyesi farkı meselesi var...

O konu çok önemli bir sorun. Öğretim üyesi farkının bir mali anlamı çok büyük çünkü yüzde 15 gibi ya da yüzde 10 ile 15 arası nakit para girişi sağlıyor üniversite hastanelerimize. Bu çok önemli bir oran ayrıca

nakit olması dolayısıyla da adeta cankurtaran simidi gibi mali dengelemize katkı sağlıyordu. Şimdi bunun kaldırılmış olması mantığını anlamış olsak da meblağın büyüklüğü nedeniyle hala bizim için çok önemli bir konu ve bunun henüz daha giderilemediğini söylemek zorundayım. Bu konuda karar vericilerin, siyasi erkin çok kısa bir zaman içinde bu eksikliğini gidermesini de bekliyoruz. Üniversite hastanelerimizin bana göre şu an en önemli beklentisi, yaklaşık 400 milyon TL tutan yıllık bu farkın üniversite hastanelerine bir şekilde verilmesidir. Bunun hangi şekilde verileceği SUT fiyatları ayarlanarak mı ya da başka bir türlü mü olur bilemiyorum şu an için. Ama bunun formülü en kısa zamanda bulunmalı ve açıklanmalıdır. Üniversite hastanelerini idare etmeye çalışanlar bu açıdan büyük bir sıkıntı içerisindedir ve geleceğe yönelik belirsizliği hissediyorlar.

Bir de üniversite hastanelerinin faturalarıyla ilgili bir konu var. Fatura inceleme komisyonlarında hiçbir temsilcimizin olmaması, bazen izahat çok büyük bir güçlük çektiğimiz ve adeta bütçe ayarlaması gibi görmeye başladığımız ciddi kesintilere yol açıyor. Bu kesintilerin hakkani-

yetli olduğuna inanabilmemiz için orada bir temsilcimizin olması lazım. Yine SUT fiyatlarını belirleyen komisyonlarda da üniversite hastanelerimizin temsilcilerinin yer almasında çok büyük yarar var. Benim başlıca söyleyeceklerim bunlar. Bir de şimdi ‘Tam Gün Yasası’ ile birlikte muayenehanesini kapatan bir kitle olacak. Bunun oranını hiç kimse şu an kestiremiyor ama önemli sayıda öğretim üyesi, zaten kısıtlı olan üniversite hastanelerine, döner sermaye kaynaklarına yeni ortaklar olarak dönecekler. Bu konu da yine bizim uykularımızı kaçıran ve ciddi endişe kaynağı olan konulardan biri. Üniversite hastanelerinde başka sorunlar da var. Gelir-gider dengeleri konusunda bazı sıkıntılarımız var, personel istihdam şekilleri konusunda bazı belirsizlikler ya da bazı eşitsizlikler var. Çok iyi yönetildiğini bildiğimiz hastanelerin ciddi mali sıkıntılarının olduğunu ve adeta kalitenin yeterli ödemeler yapılamadığı için cezalandırıldığını görüyoruz. Ama en başında söylediğim gibi, diyalog ortamı bu sorunların hepsinin üstesinden gelecektir diye umut ediyorum. Çünkü hiçbir ülke, hiçbir siyasi erk üniversite hastanelerinden vazgeçemez.

“Dev sağlık işletmelerimizin akademik lider olması gereken dekanlar tarafından yönetilmesi doğru değil”

Bu noktada, biraz da İÜ'nün özeline inerek bir şey sormak istiyoruz: Üniversite hastaneleri aynı zamanda tıp fakültelerini de bünyelerinde barındırıyor. Tıp fakültelerinin işleyiş biçimlerini üniversite hastaneleriyle birlikte düşündüğümüzde kafanızda bir çözüm yolu var mı? Seçim bildirimlerinize bakıldığında önerileriniz de vardı. Bazı çalışmalar yapıldığını da biliyoruz. Bu bağlamda hangi bilgileri paylaşabilirsiniz?

Şimdi bakın, İÜ'nün uygulama ve araştırma merkezlerinin, üniversite hastanelerinin toplam yatak sayısı 3600'e ulaşıyor. Bu kadar komplike, bu kadar büyük işletmeler, aslında akademik lider olması gereken dekan ve dekan yardımcıları tarafından yönetiliyor. Müthiş gelir-gider tabloları olan bu devasa işletmelerin eğitim liderleri tarafından yönetilmesi bazı sorunlara yol açabiliyor. Dolayısıyla herhalde bizim başından beri savunduğumuz, atılması gereken ilk adım, akademik eğitim-öğretim liderlerinin ve işletme liderlerinin ayrılması. Bu işletmeler; hastane işletmeciliğinde tecrübeli, sadece bu konuda çalışacak ve eğitimini de bu alanda sürdürecektir olan kişiler tarafından yönetilmeli. Kanunlarımızın ve yönetmeliklerin el verdiği ölçüde buraların profesyonel insanlar tarafından yönetilmesi, dekan ve dekan yardımcılarımızın ise akademik ve eğitim liderleri olarak görevlerine devam etmeleri amaçlandı. Bu ayrımla bu koskoca işletmelerimizi belki biraz daha dinamik ve çağın gereklerine uygun sevk ve idare edebileceğimizi düşünüyorum.

“2 ay içinde Çapa ve Cerrahpaşa'nın yönetimi profesyonellere devredilecek”

Ne aşamadasınız, böyle bir sisteme ve modele İstanbul Üniversitesi hastaneleri olarak ne zaman başlayabileceksiniz, Türkiye'de de örneği var mı?

Var tabii, birçok örneği var. İlk örnek Hacettepe Üniversitesi'dir. Bu konuda gelişmiş bir yönetim biçimi var. Profesyonelce yönetilen başka üniversite hastaneleri de var. Ne zaman başlayabiliriz? Herhalde bir buçuk-iki ay gibi bir süre sonra bu işe başlarız. Yaklaşık bir yıldan beri arama konferansları, çeşitli çalıştaylar ve toplantılarında yaptığımız beyin fırtınalarıyla hem kamuoyumuzu hem de kendimizi bu farklılığa yeterince ha-

zırladık diye düşünüyorum. 2 ay gibi bir süre sonra da düğmeye basacağımızı varsayıyorum. Umut ederim daha fazla bir gecikme olmaz. Bu kadar uzatmamızın bir başka nedeni de 'Tam Gün Yasası'nın netleşmesini de beklemiş olmamız. 'Tam Gün Yasası' ile birlikte konunun muhatapları tarafından daha iyi kavranacağını ve daha iyi benimseneceğini düşündük. 'Tam Gün Yasası'nın işimizi daha da kolaylaştırdığını düşünüyorum.

“Üniversitelerin siyasi erkten bağımsız olması aslında dezavantaj”

ÜHB olarak Sağlık Bakanlığı'ndan ve SGK'dan beklentilerinizi özetleyebilir misiniz?

Daha önce de vurguladığım gibi Türkiye'de üniversiteler haklı olarak siyaset kulvarının dışında kurgulanmıştır. Malumunuz YÖK vardır, onun üzerinde de Cumhurbaşkanımız vardır. Siyasi erkin sahiplenmesinin olmayışını ben bir dezavantaj olarak görüyorum. Elbette Milli Eğitim Bakanımız aynı zamanda üniversitelerimizin siyasi anlamda bağlı olduğu bir bakanlık olsa da ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim, o kadar geniş bir alanda hizmet vermek zorunda ki... Bu nedenle kabinede bütçe konuşulurken, özellikle ekonomiden sorumlu bakanlarla muhtemelen bu konuşmalar yapılırken bizim siyasi anlamda desteğimizin az olduğunu tahmin ediyorum. Burada kritik iki bakanlığımız var. Bunlardan bir tanesi elbette sosyal güvenlik sorumlu bakanımız. Sosyal Güvenlik Kurumu hızla yeniden yapılanmasını sürdürüyor. Ve gördüğüm kadarıyla da bu işi çok da iyi yapıyor. Son bir yıldır çok müspet gelişmeler görüyorum. Çok yakın ilişki içerisinde, bizlerle konuşarak problemlere çözüm yolları aradıklarını görmekten de çok büyük mutluluk duyuyorum. Ancak yine de bizim biraz daha siyasi desteğe ihtiyacımız olduğunu düşünürsek burada Sağlık Bakanımızın kritik kişi olduğunu söylemek durumundayım. 'Sağlıkta Dönüşüm Projesi'nin şu ana kadar var olduğunu düşündüğümüz başarısının kaderi kesinlikle üniversite hastaneleri ile yakından ilgilidir. Sağlık Bakanımız, en az Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastaneler kadar üniversite hastanelerinin de arkasında durmazsa korkarım birçok emek boşa gidecektir. Bu nedenle Sağlık Bakanımızın bizi çok ciddi destekleyeceğini ve böyle bir aksiliği asla istemeyeceğini düşünüyorum.

Üniversite camiasında, bilhassa son İzmir toplantısında 'Bunun örnekleri daha önce yaşandı' diye ortak kanı oluştu. Buna katılıyor musunuz?

Sağlık Bakanımızın İzmir toplantımıza katılması, bizimle orada uzun saatler geçirmesi ve gerçekten interaktif ve çok ciddi bir panelde de sık sık söz alarak her türlü soruya da cevaplar vererek katılım sağlaması bence bu işi ne kadar önemseydiğini gösteriyor. ÜHB İzmir toplantısında sorunlara yönelik çözümleri ciddi anlamda sahiplendiğini gördüm. Bu nedenle ben oldukça müsterihim diyebilirim.

Hocam, diliyoruz bu müsterihliğiniz ÜHB çalıştıkça, raporlar ve öneriler ürettikçe daha da güçlensin, köklen-sin ve ülkemiz sağlık sistemine, başta üniversite hastanelerine olmak üzere katkıda bulunsun. Bunca yoğunluğunuz arasında bize vakit ayırdığınız, sorularımıza açık ve net bir şekilde kapsamlı yanıtlar verdiğiniz için çok teşekkür ederiz. Söylemek istediğiniz son bir şey var mı?

Şunu söylemek istiyorum: Üniversiteler bir ülkede bilimin üretildiği kurumlardır. Dolayısıyla karar alıcı mekanizmadaki bütün bireyler de aslında bu üniversitelerden mezun olan ve bu üniversitelerin yetiştirdiği kişiler. Bugün yine üniversitelerimizde Türkiye'nin en seçkin insan kaynağı var. Bütün bunları bir araya getirdiğimizde bu ortak aklın, diyalogun her şeyden önce ülkemize çok yarar sağlayacağını ama kurumlarımız için de gösterdiğimiz bütün çabaların boşa çıkmayacağını ve hepsinin müspet ilimlere dönüşeceğine inanıyorum. Böylesine güncel ve çok önemli bir konuda kendimi ifade etme fırsatı verdiğiniz için size teşekkür ediyorum. Bu fırsatı veren siz dostların, böylesine kısa bir zaman geçmesine rağmen kalitesi ve içeriğiyle sağlık alanında önemli bir boşluğu doldurduğuna inandığım Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü dergisinden olmasına da ayrıca mutlu olduğumu da söylemek istiyorum. Dergi-yi çıkartanları, emek verenleri, sürdürenleri yürekten kutluyorum.